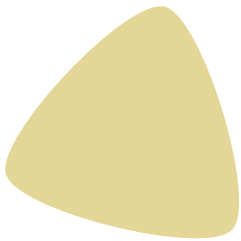

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. **88**
Abril de 2017
Any VIII

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle,
Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Disseny original: Albert Fortuny.

Dipòsit Legal T- 1085 - 2014
revistaelbonpastor@gmail.com
www.elbonpastor.cat

Si voleu col·laborar econòmicament en el sosteniment i difusió de
la revista podeu fer els vostres donatius a
La Caixa 2100-0272-33-0101212882

Moltes gràcies

Pòrtic..... 4

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Un sol cor i una sola ànima..... 7

50 anys de la *Populorum progressio*

BERNABÉ DALMAU

Presents com el llevat..... 9

L'abús de la cirurgia estètica

LLUÍS RAMIS

Anunciar la Paraula..... 11

Ja hem ressuscitat? A propòsit de Colossencs 3

AGUSTÍ BORRELL

Deixebles de l'Evangeli..... 13

Josep Calassanç: l'educació com a reforma de la societat

JOAN FLORENSA

Reclinats sobre el pit del Senyor..... 15

El celibat com a font de configuració amb Jesucrist

JESÚS RENAU

Rentar els peus..... 18

Preparant el Sínode dels Bisbes: els joves, la fe i el discerniment vocacional

IVAN CÍD

Un bisbe ens parla..... 20

Maria, sempre Verge

+ ENRIC BENAVENT

Hem vist, hem llegit..... 22

La celebració del "Séder Pasqual" en ambients cristians

IGNASI RICART FÀBREGAS

El cristianisme és la religió de dos elements que es complementen: l'espiritual i el social. Un no s'entén sobre l'altre, i quan un dels dos falla i l'altre s'emporta tot el pes de la proposta cristiana, aquesta proposta acaba naufragant. No es pot dissociar una comprensió del cristianisme en termes estrictament espirituals d'una aproximació que subratlli les potencialitats socials i transformadores de l'Evangeli de Jesús. Tots dos elements s'han de tractar de manera integrada i formant part d'un únic discurs, el que s'arrela en les paraules i la praxis del Crist, recollides i continuades per l'Església apostòlica. Afirmem, doncs, d'entrada que seria un desenfocament de conseqüències negatives eliminar un dels dos elements i reduir el missatge cristià a l'element espiritual o bé a l'element social. En el primer cas, el cristianisme es convertiria en un espiritualisme impossibilitat d'entendre l'abast últim del misteri de l'encarnació. En el segon, el cristianisme es reduiria a un enorme esforç a favor d'un canvi social però la fe tendria a esdevenir ideologia i, finalment, a desaparèixer.

Em pregunto si la història del primer Post-Concili –el que va des de Pau VI a Benet XVI– no es pot formular en termes del successiu predomini unilateral d'un dels dos elements essencials. A un accent posat en l'element social, tan propi dels anys setanta i vuitanta del segle passat, seguiria un predomini de l'element espiritual, que s'aniria afermant sobretot en els anys posteriors al tombant de mil·lenni. En aquest sentit, una de les característiques definitòries del pontificat de Francesc, que inicia el segon Post-Concili, és la seva contribució a la superació de l'unilateralisme que havia dominat l'escena en els anys precedents. El Papa té una base jesuítica sòlida i ben travada, amb la qual ha exercit diverses responsabilitats dins la Companyia (com a provincial, com a rector d'institucions universitàries) i en el camp pastoral (com a rector de parròquia, com a bisbe auxiliar i com a arquebisbe de Buenos Aires).

El carisma d'aquest Papa passa per una convicció de la força i de la necessitat de la pregària i s'estén mitjançant un discurs de proximitat als pobres i als malalts, als refugiats i a les víctimes d'assetjaments i violències, de tràfic de persones i de maltractes. El Papa, tal com s'ha demostrat en l'*Amoris Laetitia*, col·loca la vida espiritual a la base del discerniment que han de fer tant els afectats per situacions imperfectes relatives al matrimoni com els qui els acompanyen en el seu discerniment. Cert que tots els papes dels darrers temps han unit les dimensions espiritual i social en les seves persones i en els seus missatges, però el papa Francesc ha aconseguit d'incorporar-les de manera unificada davant el món sencer, sigui cristià o no ho sigui. Tothom recorda la petició reiterada del Papa a què el poble cristià pregui per ell. I tothom també recorda el primer viatge del Papa fora del Vaticà, a l'illa de Lam-

pedusa, on va demanar que la Mediterrània no es convertís en un cementiri –cosa que, malauradament, encara continua essent així. En la seva vida i en la seva activitat diària, el Papa integra de manera «natural» la mirada cap a Déu i la mirada cap al món, és a dir, cap a la humanitat que sofreix, cap als pobres que clamen des de la necessitat. És un testimoni de la fe cristiana als ulls de moltes persones, que veuen en ell un creient de cap a peus.

La pregunta és com integrar l'espiritual i el social de manera fidel i atractiva. Fidelitat vol dir aquí mantenir el doble manament de l'amor. Atracció significa practicar una religió que sigui creïble, que ofereixi motius de credibilitat i d'adhesió. Quan Jesús és preguntat sobre el manament més important de la Llei (vegeu Marc 12,28-34), respon citant la pregària del *Xemà, Yisrael*, que cada jueu recita cada dia tres vegades (vegeu Dt 6,4-5). Tothom coneix de memòria aquest fragment ja que forma part de la pregària diària del poble, tant si se'l recita individualment com si és pronunciat a l'interior del servei sinagoga dels dissabtes. En qualsevol cas, les paraules de Jesús són del tot significatives ja que reflecteixen exactament la fe d'Israel en el Déu únic. Aquesta fe monoteïsta, a través de Jesús, es convertirà en la fe de l'Església, el poble de Déu que continua el camí de salvació iniciat per Abraham, pare del poble i de tots els pobles.

Tanmateix, Jesús no es limita a insistir en allò que tots els israelites saben i coneixen, sinó que immediatament, sense esperar una nova pregunta del Mestre de la Llei, afegeix que hi ha un altre manament, que mereix tanta atenció com l'anterior. Aquest altre manament es troba en el llibre del Levític, barrejat amb molts altres preceptes: «Estima els altres com a tu mateix» (Levític 19,18). El manament d'amor envers el proïsme és anomenat «segon» manament (vegeu Marc 12,31; Mateu 22,39). En canvi, estimar Déu és «el primer de tots els manaments» (Marc 12,29), «el manament més gran i el primer de la Llei» (Mateu 22,38).

Aquesta diferenciació entre primer i segon manifesta el fet incontestable de la primacia de Déu. Com deia el beat Óscar A. Romero, «primero Dios». Però és curiós de constatar que l'interès de Jesús no rau tant sols a insistir en el lloc primigeni que Déu ha d'ocupar en la vida de la persona que creu –es tracta d'una evidència absoluta! Jesús vol subratllar que aquesta primacia és compartida amb l'amor concret i sense fissures que caracteritza el segon manament: *estimar els altres com a un mateix*. En efecte, ¿no és veritat que estem molt atents a nosaltres mateixos i ens preservem amb tot el cor, l'ànima, el pensament i les forces? Doncs bé, Jesús afirma que aquest amor no pot ser absolut, ja que l'únic absolut és Déu, el qui ha de ser estimat sense condicions ni limitacions. Per això una mala interpretació del segon manament ens portaria a la *filautia*, a l'amor per nosaltres mateixos. De fet, Jesús no diu que ens estimem a nosaltres mateixos, sinó que estimem els altres amb la mateixa cura i intensitat amb què ens ocupem de nosaltres mateixos quan es produeix el més mínim entrebanc o sofrim la punxada més petita. En aquest sentit, el segon manament ens allibera de l'amor per nosaltres mateixos, ja que fa dels altres un segon absolut, després de Déu, que és el primer.

Dit d'una altra manera, segons l'Evangeli no hem de triar entre Déu i els altres, entre Ell i el proïsme. Més aviat cal parlar del primer i del segon absolut, de l'amor que puja cap a dalt i que entra alhora en el més pregon del nostre ésser, i de l'amor que s'escampa cap als costats i que al mateix temps penetra dins el nostre cor. Estimar vol dir experimentar una fi-blada de misericòrdia, baixar del pedestal de l'autosuficiència, sortir de la bombolla del «jo», i esguardar l'Altre i els altres amb una mirada que no jutgi ni condemni, que no reclami ni exigeixi, que no menystingui ni menyspreï. La mirada és la primera manifestació del cor que hi veu, en expressió feliç del papa Benet XVI. Parlem d'una mirada activa, no mediatitzada per cap intimisme que ofegui, no condicionada per cap activisme que esborri el rostre de l'altre.

Arribats en aquest punt, podem reprendre la qüestió sobre l'espiritual i el social, a partir del doble manament. Si l'amor a Déu i als altres no es contraposen sinó que es complementen des de la seva condició de primer i segon absolut, això vol dir que la primacia de l'element espiritual no comporta, en el cristianisme, el relegament de l'element social. «Déu és esperit», llegim en Joan 4,24, i, per tant, tot allò que és espiritual diu relació a ell, començant pel seu Sant Esperit. Pel seu costat, l'ésser humà és companyia i ajuda, i ha estat creat amb fang trencadís de la terra, i posat en una terra que no s'entén sense la convivència entre uns i altres. Però, d'altra banda, el cristianisme fa del Logos etern una realitat encarnada (Joan 1,14), i aleshores l'espiritual entra en contacte amb el social, ja que la Paraula es fa carn i habita entre nosaltres, passa a pertànyer als altres que ens envolten, entra en una societat humana, l'Israel del segle I. Déu entra en el cor del social, i en conseqüència el social es torna espiritual, ja que cada persona és cridada a acollir el do de l'Esperit. Gràcies a l'encarnació del Fill de Déu, es torna espiritual el qui viu la transformació social que provoca l'Evangeli. Es torna social el qui reconeix en els pobres la viva imatge de Jesús. És la creu redemptora, on conflueixen el disseny del Pare i la universalitat de la salvació, l'instrument de perdó on s'uneixen per sempre l'espiritual i el social.

Una bona Pasqua de resurrecció!

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Rector de l'Ateneu Universitari Sant Pacià

50 anys de la *Populorum progressio*

El dia de Pasqua de 1967 el beat Pau VI signà la seva encíclica social sobre el desenvolupament dels pobles. Era un moment dolç del seu pontificat. En menys de quatre anys havia celebrat les tres últimes sessions del Concili Vaticà II, havia inaugurat els viatges papals de l'època contemporània, havia escrit l'encíclica sobre el diàleg, havia anat facilitant els mitjans per a l'aplicació del Concili. Una d'aquestes eines era el dicasteri sobre "Justícia i Pau". La pau del món el preocupava. Per això havia anat a parlar a l'ONU i acabava d'instituir la jornada de pregària per la pau a celebrar cada cap d'any.

Amb l'encíclica social ara esvaïa definitivament la interpretació d'algun teòleg de renom. En efecte, hi havia qui considerava que aquests documents papals eren una forma de recuperar en el pla moral el domini temporal del temps dels Estats Pontificis. No, el Concili havia situat de nou el lloc de l'Església en el món i precisament acabava de donar doctrina social en el darrer document aprovat, el més extens. En el futur, tots els papes escriurien documents majors sobre el tema.

El text de la *Populorum progressio*, en la línia de tot el que havia escrit Joan XXIII en el seu breu pontificat, volia anar més enllà de l'afirmació bíblica que Pius XII havia triat com a lema, «La pau és obra de la justícia». Ara Pau VI afirmava: «El desenvolupament és el nom nou de la pau». I ho expressava amb dues línies de pensament que volia transmetre i que conformaren les dues parts del text.

La primera era fruit de l'admiració envers l'humanisme integral exposat per J. Maritain. Així pledejava per un desenvolupament integral de la persona –"tot l'home i tots els homes"–, que inseria en la dinàmica concreta del desenrotllament exposada pel dominic francès L.-J. Lebret. No oblidem que, ideològicament, el papa Montini era tributari del pensament de l'altra banda dels Alps.

L'exposició que conformava la segona part de l'encíclica mirava sobretot el continent asiàtic i també l'Amèrica Llatina, que havien fet sentir la veu en el Concili. Propugnava, doncs, un treball de desenvolupament solidari de la humanitat, sabent que «la fam d'instrucció no és pas menys depriment que la fam d'aliments: un analfabet és un esperit subalimentat». La fam en el món no era sinó l'aspecte més punyent de la pobresa. L'assistència als febles demanava una equitat en les relacions comercials i una caritat universal. «El món està malalt. El seu mal radica no tant en l'exhauriment dels recursos naturals o el seu acaparament per alguns com en la manca de fraternitat entre els homes i entre els pobles».

Aquest to profètic, proclamat amb fermesa, trobà forta resistència. L'arquebisbe Ramon Torrella deia –i tenia raons per a emetre aquest judici– que molts poders públics oposats a

l'encíclica trobaren la manera de venjar-se unint-se l'any següent a algunes veus intraeclesials. Fou quan Pau VI, tractant el tema de la regulació de la natalitat, propugnà que no es tractava de suprimir els comensals sinó més aviat de multiplicar els pans.

Amb l'adveniment del primer papa llatinoamericà, Francesc, el tema del desig d'una Església pobra i per als pobres ha esdevingut popular en la ment del cristianisme actual. Però hem de cercar-ne la prehistòria en tota l'obra que, a través del Concili, dugué a terme Pau VI, i especialment en la seva encíclica sobre el desenvolupament. En aquest ambient nasqué l'any següent, de la mà de G. Gutiérrez, la teologia de l'alliberament. I el mateix papa inaugurà la conferència de Medellín, que trobaria continuïtat en d'altres de l'episcopat llatinoamericà, especialment les de Puebla i d'Aparecida. L'opció preferencial pels pobres començava a prendre cos.

El continent europeu, malgrat ser tributari de moltes tensions de l'època postconciliar, ha anat obrint els ulls a les noves formes de pobresa i ha hagut de rebaixar l'autosuficiència que encara hi ha marcat molts anys l'Església i la societat. En el fons, és tot el món que, en les contradiccions en què ha nascut el tercer mil·lenni i que amenacen la humanitat present, ha de redescobrir com la pau ha de ser fruit de la justícia i, doncs, del desenvolupament harmoniós dels pobles.

BERNABÉ DALMAU

Monjo de Montserrat,

Director de Documents d'Església

L'abús de la cirurgia estètica

Fa poc ha estat notícia en els mitjans de comunicació que el brasiler Rodrigo Alves, de 33 anys, ha estat inclòs en el llibre Guinness dels rècords com la persona que s'ha sotmès a més tractaments cosmètics del món. En total ha entrat 51 vegades en un quiròfan per rebre cirurgia estètica i s'ha aplicat al cos més d'un centenar de tractaments. Fins ara s'ha gastat 425.000 € en aquests tractaments, que tenien com a objectiu aconseguir assemblar-se a Ken, el xicot de plàstic de la nina Barbie, ja que en Rodrigo no se sentia satisfet amb el seu aspecte físic i el que més li agradava era el del Ken.

Aquesta notícia ens dona peu a pensar en quin ha de ser el paper de la cirurgia estètica i què en pot ser un abús.

La cirurgia estètica pot ser molt útil quan una persona neix amb alguna malformació o deformació, principalment a la cara, que li provoca alguna disfunció, una imatge facial mot alterada, etc, com pot ser el cas del llavi leporí que és una fissura congènita del llavi.

O en els casos en què una persona ha patit un accident del tipus que sigui, i sobretot la seva cara ha quedat desfigurada, o quan ha estat víctima d'una agressió; podem recordar els casos que es donen sobretot a l'Índia, en els quals una persona es vol venjar d'una altra, principalment un home d'una dona que no li ha fet cas en el terreny sentimental, i li ha tirat àcid a la cara, la qual cosa li ha provocat greus cremades.

O quan ens hem de sotmetre a alguna extirpació, que demana reconstruir la zona afectada, cas de mastectomia a les dones en un càncer d'aquesta glàndula.

En tots aquests casos valorem molt positivament la feina de la cirurgia estètica, que més aviat és reconstructiva. Desgraciadament de vegades no n'hi ha prou amb una sola intervenció i el pacient s'ha de sotmetre a diversos procediments.

Una altra cosa diferent és quan simplement no ens acaba d'agradar el nostre aspecte físic i llavors ens sotmetem als procediments necessaris per adquirir l'aspecte que desitgem. Hi ha persones que s'han sotmès a moltes operacions com el cas de la notícia. A més a més que els resultats no sempre han estat els desitjats, qualsevol intervenció té sempre un risc: hi ha el risc de l'anestèsia –que a més d'una persona li ha causat la mort- i també el risc del procediment en ell mateix, que hauria de fer que ens ho penséssim seriosament. Sobretot quan no hi ha una indicació clara i es tracta simplement d'un caprici.

Hauríem d'acceptar millor el nostre aspecte físic; no n'hi ha un, que és el 10, al qual tots hauríem d'aspirar a apropar-nos. El cànon de la bellesa és molt variable i totalment arbitrari; desgraciadament en el nostre món actual de la imatge hi ha una tendència exagerada a preocupar-se per l'aspecte extern i a valorar-lo excessivament. Les revistes, especialment

les del cor, que ens mostren fotos de persones molt guapes, ja siguin actors o actrius, models, etc, desperten en moltes persones el desig d'assemblar-se'ls, i llavors es pensa en la cirurgia estètica com la solució per aconseguir-ho, sense valorar els riscos i que és una falta de maduresa no acceptar-nos tal com som, fora dels casos esmentats al principi de malformacions, accidents, etc.

Tant de bo doncs que el seny, en aquest i molts altres camps, es vagi recuperant.

LLUÍS RAMIS

Prevere de l'arquebisbat de Barcelona,

Vicari Episcopal

Ja hem ressuscitat? A propòsit de Colossencs 3

De manera sorprenent i gairebé provocativa, la Carta als Colossencs afirma que ja hem ressuscitat amb Crist (Colossencs 3,1). En altres llocs de l'epistolari paulí hi ha una distinció entre la situació actual del cristià -que, certament, ja participa de la vida nova del Crist ressuscitat- i la plenitud escatològica, que arribarà després de la mort corporal i la resurrecció pròpiament dita. Aquí, en canvi, es parla com si la resurrecció ja s'hagués produït.

Efectivament, el text vol posar en relleu que el veritable canvi en la història de la salvació s'ha produït en el misteri pasqual del Crist, el seu pas de mort a vida. D'acord amb el pensament paulí, també els seguidors del Crist, per mitjà de la fe i el baptisme, entren en la dinàmica de la resurrecció, ja en són partícips. La nova vida no és una esperança posada en un futur desitjat però llunyà i incert, sinó una realitat ja esdevinguda, de la qual rebem actualment els efectes.

Ara bé, l'accent del text és totalment exhortatiu i orientat a la pràctica de la vida cristiana. Que el creient hagi ressuscitat amb Crist no és ni tan sols una proclamació, sinó una afirmació que es dona per descomptada. La qüestió és quines implicacions reals té aquesta convicció en el comportament del cristià, el qual, malgrat tot, continua vivint en el temps i està sotmès a les limitacions de la seva condició terrenal. Això significa que no està tot fet, i que és indispensable per exemple un compromís personal intens i sostingut per ser coherent amb el nou estatus, el de la unió amb el Crist ressuscitat.

El qui ha estat ressuscitat comparteix la vida nova de Crist, que està entronitzat en el cel, i ha de comportar-se de manera conseqüent amb aquesta situació. Usant la imatge espacial típica de la mentalitat bíblica, l'autor contraposa el món de dalt, el de Déu, on hi ha el Crist ressuscitat, amb el de la terra, aquell en qual es troba encara el creient, fins i tot després de la seva participació en la resurrecció del Crist.

Si bé externament no ha canviat res, el cristià té una vida nova, que roman amagada, invisible a una mirada terrenal, però ben real i profunda, perquè és la mateixa vida de Déu, la que ve de la unió amb el Crist ressuscitat. Aquesta tensió es resol, doncs, des de l'interior del cristià, en l'àmbit dels seus pensaments, dels seus sentiments, en el cor. Allí és on cal que es produeixi un veritable canvi: el cor ha d'estar posat en els coses de dalt, els sentiments han de ser els de Crist, allí és on ha de morir tot el que és terrenal i ha d'habitar la pau de Crist, la seva paraula, ell mateix en definitiva. Allí és on el qui s'ha unit al Crist ha de poder dir «Ja no sóc jo qui visc, és Crist qui viu en mi» (Ga 2,20).

La imatge de «despullar-se» i «revestir-se» (Colossencs 3,9-10) evoca el ritual del baptisme. Tanmateix, no es tracta simplement de canviar de vestit, sinó de treure's de sobre l'home

vell i prendre l'home nou. L'home nou és Crist, i és la nova humanitat en la mesura que està unida a Crist. Ell, efectivament, és «imatge del Déu invisible» (1,15). Ell és el model, l'ideal i l'inici de la nova humanitat. Aquesta, tanmateix, es va acostant progressivament a l'ideal. Els qui estan units a Crist no es troben encara en la plenitud, però s'hi van atansant. Han d'arribar a això que el text anomena «el ple coneixement» (3,10).

Una de les característiques d'aquest procés és el seu universalisme (3,11): tothom està cridat a participar-hi, sense distincions de cap mena. Les antigues divisions, que sovint tenien un caire religiós, han estat superades en Crist. Ara ja no compta ser jueu o pagà, ser del poble de Déu (circumcidat) o d'un altre poble (no circumcidat), ser més civilitzat o ser-ho poc (els escites, un grup bàrbar procedent de l'Àsia, eren considerats el poble més inculte), ser lliure o ser esclau... L'únic que compta és Crist, que ha alliberat la humanitat de totes les opressions i les discriminacions, el qui unifica tothom qui s'uneix a ell en una nova humanitat.

Aquest canvi interior que passa per la identificació amb l'home nou, que és Crist ressuscitat, és el que fa possible un nou estil de vida. Efectivament, la renovació del cor es manifesta exteriorment en l'abandó de les pràctiques típiques de l'home vell per identificar-se amb tot allò que caracteritza la manera de ser de Déu mateix, tal com s'ha manifestat en Crist: la compassió, la bondat, la humilitat, la dolcesa, la paciència, el perdó...

I per sobre de tot, és clar, l'amor, «que tot ho lliga i perfecciona» (3,14). El text diu, literalment, que l'amor és «el vincle de la perfecció». Es pot entendre que l'amor és allò que unifica totes les altres virtuts i fa possible d'avançar cap a la perfecció. En això hi ha una coincidència plena en tots els autors del Nou Testament. També la tradició paulina posa al centre, com a resum i clau del comportament cristià, aquest amor que és imitació i resposta a l'amor de Crist. Per tant, la qualitat de l'amor és el que indica si estem realment units a Crist, si hem ressuscitat amb ell.

AGUSTÍ BORRELL

Vicari General del Carmel Descalç

Josep Calassanç: l'educació com a reforma de la societat

El doctor Pere Gervàs de les Eres, degà de la Parròquia de Senterada (Pallars Jussà), havia redactat un projecte per a la creació de dues escoles als Pirineus per reformar aquella societat empobrida. El presentà el 1581 al rei Felip II, que intentà convèncer els bisbes afectats, però la burocràcia i els interessos de cada un dels prelats impediren que es realitzés.

Calassanç s'assabentà del projecte perquè el bisbat d'Urgell era un dels afectats; perquè el capítol de canonges, del qual va ser secretari, va rebre més d'una carta de Felip II demanant que a mossèn Gervàs se li permetés una absència de la parròquia; per aquest motiu i perquè el 5 de maig de 1590 el bisbe Andreu Capella nomenà conjuntament Gervàs i Calassanç visitadors, procuradors i reformadors dels oficialats de Tremp, Sort, Tírvia i Cardós. Calassanç en alguna ocasió visità Gervàs a Senterada.

Reformar la societat amb l'educació a l'escola no era una novetat: a Europa hi havia altres veus que deien el mateix. Europa estava dividida entre catòlics i protestants: tant Carles I com Felip II intentaren amb guerres i per la força la reunificació d'Europa; l'Església de Roma ho va fer amb condemnes i un concili. Ni la força ni les condemnes canvien les mentalitats: la divisió continuà. L'educació pot ser el camí de la reconciliació i la que fa possible la convivència.

Un bon dia, per un dels barris marginats de Roma, mossèn Josep Calassanç topa amb un grup de nois que es barallaven i insultaven els que passaven. Recordà l'experiència d'Urgell. El bon sacerdot pensà que si aquells nois anaven a escola serien diferents, però la pobresa dels pares els barrava la porta de les escoles de barri pagades pel municipi.

Visità els mestres, l'ajuntament, els jesuïtes i els dominics: no en va treure res de positiu, només bones paraules.

Aleshores va prendre una decisió. Aquells nois no podien esperar que es resolguessin tràmits administratius ni que s'ajornés la seva formació: o es feia ara o perdien el tren de la formació. Decidí dedicar-se ell mateix a l'educació dels infants. Era la tardor de 1597 i obrí l'escola a la parròquia de Santa Dorotea en el Trastevere en una sala que el rector Antonio Brendani li cedí generosament.

L'ideal o objectiu que es proposà Calassanç el va escriure en les Constitucions per a l'Orde el 1622 (núm. 2): «Tant els Concilis Ecumènics com els Sants Pares de l'Església i els millors pensadors afirmen a l'uníson que la reforma de l'Església i de la Societat depèn de la pràctica diligent d'aquest apostolat [de l'educació dels infants a l'escola]. Perquè si les criatures reben, des de ben petits, una bona educació en la pietat i en les lletres, es pot esperar amb tota seguretat un venturós reeiximent de tota la seva vida».

Per aconseguir aquest objectiu es requerien algunes condicions de l'escola. Havia de ser per a tots, (o inclusiva, com diem ara), és a dir que en una mateixa aula s'hi barreguessin tots els nois sense distincions socials, religioses, econòmiques o de raça: si compartien durant uns anys les mateixes aules, calia esperar que en el futur no s'enfrontarien en lluites.

L'educació havia de ser global en un doble sentit: que atengués tota la persona en els diversos aspectes —intel·lectual, social, afectiu, físic— i que l'escola oferís una formació des de les primers lletres fins a l'entrada als estudis superiors o universitaris, és a dir, tot el currículum escolar. L'ensenyament del llatí, que era aleshores la secundària, no l'assolien pas tots però calia que els col·legis l'oferissin als que volguessin i als que a vegades calia ajudar, quan es veia un noi molt espavilat per als estudis i era bo promocionar-lo. Com deia Calassanç, els nois eren com diamants bruts que si es netejaven aportarien molta llum.

Els pares d'aquells nois anaven justos de recursos i necessitaven que els fills s'incorpororessin el més aviat possible al món laboral. Per això Calassanç buscà els mètodes més senzills i breus que permetessin amb poc temps fer tot el currículum escolar. O, com diu en les Constitucions (núm. 5), «ho farem amb un mètode senzill i eficaç». Buscà especialistes que l'orientessin, com Francesco Fiammelli per a l'àbac o aritmètica comercial, Stefano Sarafellini per a la cal·ligrafia, Kaspar Schoppe per a la gramàtica llatina, Tommaso Campanella per a la filosofia, Galileu Galilei per a les matemàtiques. Els tres últims no eren pas ben vistos per la Inquisició, però Calassanç buscava la veritat allà on fos. Aquesta decisió de recórrer a experts no va ser qüestió de la primera hora, sinó que ho deixà consignat en les Constitucions (núm. 216) per al futur: «Ja que, en l'aprenentatge de la gramàtica o de qual-sevol altra matèria, ajuda moltíssim als alumnes que tots els mestres usin un mètode senzill, pràctic i, tant com sigui possible, breu, caldrà seleccionar, amb molt d'interès, el que sembli millor d'entre els autors més experts i pràctics en aquesta matèria».

Per a Calassanç el noi era Crist, que havia dit (Mt 18, 3-5): «Us ho asseguro, si no torneu a ser com els infants, no entrareu pas en el Regne del cel. Així, doncs, el qui es faci petit com aquest infant, és el més important en el Regne del cel. I qui acull un infant com aquest en nom meu, m'acull a mi». Acollia els nois com a Crist, en els petits hi veia Crist, el que feia als nois ho feia a Crist. En un dels memorials que el 1645 es dirigiren a la Comissió de cardenals que tractava de la reducció de l'Escola Pia a congregació sense vots, hi llegim, en defensa que l'educació s'ha d'estendre a tots, aquesta argumentació: «Aquests fills, tot i ser pobres, no han de quedar abandonats, ja que són la majoria de la societat, redimits igualment amb la sang preciosa de Jesucrist i tan estimats per Ell que va dir que Déu Pare l'havia enviat al món per ensenyar-los ("M'ha enviat a portar la bona nova als pobres". Lc 4, 18)».

La inquietud d'aquell sacerdot era una inquietud de discerniment espiritual: buscava de veritat servir Déu, buscava Déu i el va reconèixer en els infants pobres, marginats. S'entregà durant més de cinquanta anys a Déu en el servei dels petits i pobres.

JOAN FLORENSA

Escolapi, Arxiver provincial

El celibat com a font de configuració amb Jesucrist

En aquest escrit intentarem anar des de les dimensions més generals i superficials, que tenen sens dubte el seu valor, fins a les dimensions més fondes, del cor, que mostren el do del carisma i especialment la nostra configuració a Jesucrist, en la qual el celibat és una font de gràcia.

1.- DIMENSIONS DEL CELIBAT

1.1.- El que la gent entén sobre el nostre celibat és que el celibat és una **CONDICIÓ PEL PRESBITERAT** a l'Església llatina i per tant una norma de l'Església, que considera que és un valor indispensable per cridar al ministeri sacerdotal. Sabem que en les esglésies catòliques orientals no és així i que fins i tot en la llatina si un pastor anglicà, per exemple, s'ha convertit al catolicisme i està casat pot mantenir el matrimoni i rebre el ministeri presbiteral.

1.2.- Donant un pas endavant constatem que el celibat demana **UNA FORMA DE VIURE**, que es realitza en molts casos vivint sol i, en altres, en grups de preveres, encara que cadascú manté una independència econòmica i ministerial segons el ramat que li han confiat. El servei ministerial és el que condiciona la manera de viure.

1.3.- Aquesta manera de viure comporta **UNA MANERA D'ESTIMAR** la gent, que podríem definir com amistat paternal. El prevere, en general, valora molt l'amistat. Tenim moltes amistats que van sumant a través de la vida amb els que uneix el servei prestat, moltes vegades en situacions importants per a la gent. També moltes vegades hi ha en aquestes relacions unes dimensions paternals. Aquell llibre que els anys 60 del segle passat Martín Descalzo va titular «Todos me llaman padre». Homes de molts amors i amistats precisament des de la nostre condició celibatària.

1.4.- El celibat ens possibilita **UNA MAJOR LLIBERTAT** no sols en la mobilitat del servei sinó en les relacions humanes, evitant aquelles dependències que comporta el compromís de parella i de paternitat. Aquest és un dels punts amb què massa vegades s'intenta justificar el celibat, quan des d'un punt de vista més teològic és un carisma, una gràcia rebuda. No és el celibat per esdevenir més eficaços sinó per modelar una forma d'estimar inspirada en Jesús.

1.5.- Per tant en aquesta primera aproximació, sense negar els valors dels passos explicats, considerem que sobretot el celibat és **UN DO REBUT PER GRÀCIA** que modela una forma d'estimar lliure, eficaç i amistosa de cara al ministeri i al servei de les persones i les comunitats.

2.- EL CELIBAT COM A DO I CARISMA DE L'ESPERIT SANT

2.1.- No es pot dir que el celibat és irracional, i que va contra la manera de ser humana perquè també es dona en altres situacions personals i per diverses raons respectables. Amb tot i mirant-ho més atentament sí que és una mena d'excepció ja que la relació en parella és quelcom molt natural i fins sembla molt recomanable per a l'equilibri i les dimensions sexuals de la persona. Per tant diríem que el celibat VA MÉS ENLLÀ DE LA RACIONALITAT. Costa d'entendre, sobretot quan es manté per tota la vida com a propòsit. El que li donarà valor i sentit no és la seva realitat fenomènica d'abstenció de relació afectiva sexual, sinó la motivació de fons, la raó per la qual es viu com un propòsit ferm i per sempre. En el nostre cas podem dir que aquesta gràcia carismàtica, el celibat, és PEL REGNE DE DÉU.

2.2.- Com a do carismàtic, rebut pel Sant Esperit, es a dir, l'Amor diví entre el Pare i el Fill, és una GRÀCIA AFECTIVA, que correspon a la dimensió més profunda de la persona, aquella que en diem el cor. De forma imaginativa diríem que va del Cor de Déu al cor humà, procedeix de l'amor profund de Déu invitant a participar d'Ell en les relacions humanes per causa del Regne de Déu, de la novetat de l'Evangelí. Més enllà de la raó, però no en contra de la raó, el carisma del celibat modela interiorment la persona participant, com a crida i com a gràcia, del Cor de Déu, de la seva fonda i extensiva manera d'estimar.

2.3.- El celibat MODELA EL COR HUMÀ. Eixampla el nostre cor vers totes les persones sense diferències, participant de la dinàmica de Déu que no fa distincions, que fa sortir el sol sobre bons i dolents i envia la pluja per a tothom. Som homes d'amor universal, no en un sentit abstracte sinó concret. Un cor modelat per l'amor de Déu sent la crida a ser net, desinteressat, universal, a tenir relacions serenes, plorar amb els que ploren, gaudir amb els que gaudeixen i servir a tots, tenint especial atenció als dèbils i al pobres, perquè participa de l'estil amorós de Déu.

2.4.- El celibat pel regne de Déu és FONT DE TRANSFORMACIÓ personal i relacional. Aquesta transformació es va donant al pas dels anys, i va unida a una crida interior a créixer dia a dia en la relació afectiva amb Déu. Celibat i vida interior, celibat i pregària, celibat i contemplació són moments d'una mateixa realitat. L'acció del que amb la gràcia de Déu intenta viure i viu en el cor profund de Déu dona fruit apostòlic, moltes vegades no constatable, altres vegades sí. L'Esperit que viu en nosaltres ens porta a clamar a Déu com a Pare, i als homes i les dones com a germans i germanes, com a estimats germans i estimades germanes.

3.- EL CELIBAT FONT DE CONFIGURACIÓ AMB JESUCRIST

3.1.- Tot el que hem dit fins ara ens porta a una direcció vers l'interior afectiu de la nostra persona; com a do de l'Esperit Sant és una crida a l'amor. EL CELIBAT ES UNA FONT D'AMOR. Amor apostòlic per la gent a la qual servim i amor a la persona de Jesús, que va viure estimant els altres i comunicant l'amor de Déu. Si fins ara hem tractat sobretot de la dimensió apostòlica ara entrem de ple en la dimensió de la relació afectiva amb Jesús.

3.2.- Tenim consciència de la vocació rebuda, no sols en els inicis del nostre camí sinó dia a dia. Una vocació, una gràcia que ens situa a fer present Jesucrist en el nostre món, tant a les comunitats cristianes com a la societat. JESUCRIST ES FA PRESENT EN LA NOSTRA VIDA I PERSONA. *Alter Cristus. Actuem in nomine Jesu.* No és una presència representativa, com pot passar en els diplomàtics o representants, sinó que és una presència de vida, vital. Ell és en nosaltres.

3.3.- No hi és com a raó ni demostració sinó com a estimació. Cridats a estimar. ELL ENS CONEIX I ENS ESTIMA personalment, des de sempre, pels camins de vida que cadascú de nosaltres coneix. No sols no s'ha cansat de les nostres limitacions i pecats sinó que renova el seu amor contínuament, perquè és un amor que és Ell mateix. Viu en nosaltres en amor. Moltes vegades ho podem experimentar, altres no; perquè l'amor de Jesús no anul·la la nostra llibertat, la mou, la invita i la modela.

3.4.- La nostra resposta, per tant, no és únicament *ad extra* en la missió, sinó *ad intra* en la relació amb Ell i en Ell al Pare en l'Amor del Sant Esperit. Som fills, som amics, som confidents, som homes d'un gran amor, del cor. TOTA LA NOSTRA AFECTIVITAT ES CENTRA EN DÉU i des d'Ell s'expansiona en missió. És Ell qui estima en nosaltres. La nostra vida és apassionadament amorosa.

3.5.- Podem, doncs afirmar que el celibat viscut en amor personal a Jesucrist es va configurant a Ell. És do, és gràcia, és carisma, és relació, és fecunditat, és joia, és serenitat. ANEM DEIXANT QUE ELL ENS CONFIGURI sense perdre la nostra identitat, de forma que hi ha un jo i un tu, en «amic» i en «amant» que al pas dels anys, sense parar, en consolació o desolació, en èxit o fracàs, en vida i en mort fan present el Crist Vivent en la nostra persona i en la nostra vida. Una configuració mai no acabada, ni aquí en aquest món ni després en el definitiu, perquè no destrueix la nostra persona sinó que eternament l'apropa a Ell, Amor infinit.

JESÚS RENAU I MANÉN

Prevere jesuïta

Preparant el Sínode dels Bisbes: els joves, la fe i el discerniment vocacional

Poder arribar a les noves generacions ha estat sempre una **necessitat** per a l'Església; per preparar aquest Sínode del 2018 se'ns pregunta com cuidar, educar i acompanyar els joves en el camí interior.

El document preparatori per al sínode seria bo llegir-lo dins un **camí de preocupació** de la mateixa Església: com viure en alegria el camí cristià i com fer-ho vivint la pròpia vocació. Està dirigit a TOTA l'església i s'obre una fase de consulta per conèixer què pensen, què senten i com viuen els joves. És una crida a la nostra responsabilitat per poder participar i elaborar, des d'aquest document, l'*Instrumentum laboris* sobre el qual treballaran els bisbes.

El document comença fent una pinzellada als **móns en què es mouen els joves**: Vivim en un món que canvia ràpidament, va tot tan de pressa que gairebé no ens coneixem entre generacions. Estem hiperconnectats i hem de tenir en compte que el món virtual té efectes molt reals. Resulta molt difícil prendre opcions definitives en una cultura on s'entén la llibertat com la possibilitat d'accedir a noves oportunitats.

Continua el document expressant els **passos fonamentals en el procés de discerniment**: Hem d'anar a trobar els joves, no només esperar que vinguin; acompanyar-los sense donar res, per suposat, i cuidar-los perquè puguin fer una vida madura.

Déu té un pla per a cada un de nosaltres i hem d'estar a l'escolta de l'Esperit i la Paraula; aquí arrela un veritable acompanyament espiritual. Per ajudar a discernir hem de saber convidar els joves que despertin l'escolta d'aquest Esperit Sant que parla i actua a través del que passa a la vida. **Reconèixer**, descobrir, sentir-se atret. **Interpretar**, amb paciència saber llegir que la crida que s'experimenta no és per tots igual. **Escollir**, respondre amb autèntica llibertat.

Trobarem diversos camins de vocació i missió; discernir-los necessita temps, arriscar la vida, moltes vegades recórrer per la via de la creu, renunciant a ser el centre de l'escena, i el contacte amb la pobresa. Si sabem acompanyar des d'aquesta clau s'afina la sensibilitat a la veu de l'Esperit afavorint aquest encontre de la persona amb el Senyor col·laborant així a l'alegria dels joves.

Acaba el document concretant els **components fonamentals** d'una pastoral juvenil i vocacional que sempre busca respondre a la pregunta fonamental sobre el sentit de la vida. Gira entorn de quatre preguntes:

Què fer? Prendre seriosament els interrogants dels joves: **sortint** dels esquemes preconcebuts, anant als llocs imprevisibles i apartats on no és present la comunitat eclesial; **veient**

què viuen, estar i gastar temps amb ells per inculturar l'Evangelí i evangelitzar la cultura. I, finalment, **cridar** i així despertar el desig a la santedat.

Amb qui? Tots els **joves** sense excepció, ells són subjectes i no només objectes de la pastoral juvenil; aprendre dels joves. Tota la **comunitat** és responsable i ha de poder preparar específicament els acompanyants. Els joves necessiten figures de **referència**, adults de confiança que siguin creients, tinguin autoritat, amb una clara identitat humana, una sòlida pertinença eclesial, qualitat espiritual, passió educativa i capacitat de discerniment.

On? En la **quotidianitat**, per aprendre com gestionar amb autonomia dimensions de la vida que són al mateix temps fonamentals i quotidianes, orientant-les en vistes a les decisions més importants en l'escolta del crit dels pobres i la terra. Tenim **llocs específics** de trobada i formació cultural, educació i evangelització: JMJ, parròquies, universitats i escoles, activitats de voluntariat, associacions i moviments eclesials, els seminaris i les cases de formació. També hem d'estar atents al món **digital**, que s'ha convertit en un lloc real de vida.

Com? El **llenguatge** és un repte, hem de poder adaptar-lo per poder estar en diàleg amb els joves que entenen bé els llenguatges de l'esport, la música i altres expressions artístiques. Hem d'acostumar-nos als **processos** cada cop menys estandarditzats, i més atents a les característiques de cadascú. El compromís amb la justícia i el **testimoni** d'un cristià en àmbit extraeclesial també els parla. Fonamental resulta el **silenci**, la contemplació i l'oració per trobar-se amb el Senyor, la *Lectio* pot ser un bon mètode.

Per fer-ho possible comptem amb una jove, que és Maria: ella és testimoni d'escolta, de valentia en la fe, de profunditat en el discerniment, i en la dedicació al servei.

Annex al document ve el qüestionari per recollir les comprensions del món juvenil i llegir les moltes experiències d'acompanyament espiritual.

IVAN CID

*Prevere del bisbat de Tortosa
Delegat diocesà de joves*

Maria, sempre Verge

El dia 25 de març l'Església celebra el misteri de l'Encarnació del Senyor. Es tracta d'un esdeveniment en què s'uneixen la iniciativa divina i la resposta de la humanitat representada en Maria, que acull el Fill de Déu que entra en el nostre món. Estem davant d'un moment únic en la història de la humanitat: el Fill de Déu, sense deixar de ser el que era, es fa home. No és una nova persona: el qui és acollit per Maria existia des de l'eternitat i en aquest moment comença a existir d'una manera nova. Com la humanitat no pot salvar-se a si mateixa, és també incapaç de generar el seu salvador, que és un regal que Déu li fa.

L'Encarnació del Fill de Déu succeeix en una concepció virginal que inclou un fet humàment inexplicable (Maria espera un fill sense haver conegut baró), i una explicació transcendent de l'esmentat fet (el fill ha estat concebut per l'acció de l'Esperit). Aquesta veritat de la fe està al servei d'una altra més fonamental: el caràcter diví de la persona de Jesús. No és gens estrany que l'Església, des del principi, haja ensenyat que Jesucrist va nàixer "d'una verge" (Ignasi d'Antioquia) o "de la Verge Maria". La consciència creient del Poble de Déu s'ha mantingut ferma al llarg del temps, fins al punt que el títol més antic que s'ha atribuït a Maria ha estat el de "Verge".

Estem davant d'una virginitat corporal i espiritual, que és signe permanent del caràcter diví de la persona del Fill i del sentit de la missió de Maria: ella és verge per a Déu i tota la seua persona està al servei del seu Fill. A eixa missió s'incorpora també el seu espòs, Josep. Com a matrimoni creient ells estan per complir una missió en la història de la salvació, que els exigirà la renúncia a qualsevol projecte propi i l'entrega total de les seues persones i de les seues vides a Déu. Per això, no és gens estrany que des dels primers segles l'Església haja ensenyat també que la virginitat de Maria va tenir un caràcter perpetu: ella és "sempre verge". La seua entrega primera va ser una autèntica consagració a Déu per sempre. El sentit de fe del poble cristià ha conservat pacíficament aquesta veritat al llarg dels segles. Aquesta generositat no empetiteix les figures de Maria i de Josep, sinó que les engrandeix, perquè ens indica que qualsevol projecte humà ha de posar-se al servei de la missió que Déu demana a tot cristià.

Menystenir aquesta dada de la fe o relativitzar la seua importància, afirmant que Maria o Josep van tindre o hagueren pogut tindre altres fills, és no entendre el caràcter únic de l'esdeveniment Crist i d'aquest moment de gràcia; ni la grandesa de la missió de Maria i Josep en el pla de Déu. Tampoc es pot afirmar que davant de les urgències del nostre món, mantenir la integritat de la fe és quelcom irrellevant o una pèrdua de temps. L'oposició o separa-

ció entre fe i vida o entre la recta doctrina i el compromís cristià, és aliena a la tradició catòlica, que sempre ha ensenyat que la fe íntegra ens indica el camí per a la pietat sincera, de la qual naixerà un amor autèntic cap als més pobres.

+ENRIC BENAVENT VIDAL

Bisbe de Tortosa

La celebració del “Séder Pasqual” en ambients cristians

L«L'Església, cadascun de nosaltres, les nostres comunitats, no poden entendre's i definir-se si no és en relació amb les arrels santes de la nostra fe i, per tant, amb el significat del poble jueu en la història, amb la seva missió i amb la seva crida permanent». (Cardenal C. M. Martini)

Introducció

En diversos ambients cristians (grups, comunitats religioses i parròquies) s'estén cada cop més el costum de celebrar el sopar pasqual jueu amb la intenció de viure i comprendre millor la Pasqua cristiana.

Aquest article és fruit de la meva participació en un estudi del Séder de Pasqua amb un grup de l'Entesa Judeocristiana de Roma. En els apunts se'ns oferien alguns elements de reflexió i algun criteri d'orientació perquè aquesta pràctica no sigui font d'ambigüitat, sinó que es faci tot respectant alhora la identitat jueva i la cristiana.

Què és un Séder Pasqual

Séder, en hebreu, vol dir «ordre» i indica el conjunt de les parts que componen un ritu. Quan es parla de séder pasqual s'entén el conjunt de la celebració -que pot prolongar-se algunes hores- en la qual els jueus, per Pasqua, recorden i reviu en família l'esdeveniment del seu alliberament d'Egipte: «Recorda't que érem esclaus en el país d'Egipte, i que el Senyor, el nostre Déu, ens en va fer sortir amb mà forta i braç poderós. Si el Sant, beneït sigui, no hagués fet sortir els nostres pares d'Egipte, a nosaltres, els nostres fills i els fills dels nostres fills seríem encara esclaus del Faraó a Egipte» (de l'agadà).

El moment més important del séder pasqual és el relat de com Déu, «amb mà forta i amb braç poderós», va dur a terme l'alliberament d'Egipte. Per això, aquest moment rep el nom comú d'agadà, vocable que vol dir «narració», de la rel **ngd**, narrar. L'agadà és el text més important de la Pasqua jueva: fonamentat sobre el precepte bíblic de narrar als fills la intervenció salvadora de Déu que alliberà Israel d'Egipte (Dt 6,20), constituït d'alguns elements estables i d'altres variables (segons les comunitats de la diàspora) i enriquit de miniatures, dibuixos, cants, comentaris i elements diversos.

Segons els estudiosos de l'agadà, tal com és avui coneguda i com a text a part, fou redactada, per primer cop, cap al segle setè o vuitè de l'era cristiana. Però si la seva redacció és tardana, els ritus i les pregàries que conté són molt antics: els més importants es troben ja a la Mixnà (el primer recull escrit de la Torà oral del judaisme, que data del 200 dC) i alguns d'aquests són fins i tot d'una època precristiana. Ja que el séder és el memorial que actualit-

za l'acció alliberadora de Déu a favor del seu poble, els jueus en comenten i en reinterpreten el text de generació en generació, fins avui.

El text de l'agadà, la part central del séder, fou imprès per primer cop, l'any 1482 a Guadalajara, i d'aleshores ençà s'han multiplicat les edicions que han fet d'aquest llibre una de les obres més belles, riques i populars del judaisme.

Jesús i el séder pasqual

El Nou Testament ens diu que Jesús era fidel a l'observança de la Pasqua com també ho era de les altres festes com la Pentecosta (xavu`ot) i els Tabernacles (sukkot). En Mt 26,17 es llegeix: «El primer dia dels Àzims, els deixebles anaren a dir a Jesús: - On vols que et fem els preparatius per a menjar el sopar pasqual? » (= la Pasqua).

«Menjar la pasqua» és sinònim de «celebrar la pasqua» i remet al moment central del ritu de la immolació de l'anyell al Temple de Jerusalem i en l'àpat en què es menjaven algunes de les seves parts en família, en «memorial» de la intervenció alliberadora de Déu a favor d'Israel llavors de la seva opressió a l'Egipte.

Tanmateix, llevat d'aquestes dues dades (immolació de l'anyell i el seu valor de memorial), el Nou Testament no ens diu res sobre com se celebrava concretament la Pasqua, i no hi ha fonts contemporànies que en parlin. De totes maneres, no va ser pas un séder pasqual tal com avui és celebrat perquè aquest, com ja hem dit, prové de molts segles posteriors.

Des del punt de vista històric, cal afegir que, a partir del Nou Testament, no es pot afirmar amb seguretat que l'últim sopar de Jesús hagi estat un àpat pasqual. Avui augmenten els exegetes que tendeixen a interpretar-la com un sopar de comiat.

De totes maneres, hi ha una dada en què els autors del NT concorden: en interpretar en clau pasqual la mort de Jesús a la creu i el seu testament-memorial lliurat en el darrer sopar, en el manament: «Feu això, que és el meu memorial» (Lc 22,19).

Eucaristia i séder pasqual

L'eucaristia cristiana, amb la qual l'Església transmet, al llarg dels segles, el memorial de la mort i resurrecció de Jesús, està vinculada a la Pasqua i també a la pregària de benedicció amb què els jueus, ja a l'època neotestamentària, acompanyaven els seus àpats principals: «Mentre sopaven, Jesús prengué el pa, digué la benedicció, el partí i, tot donant-lo als seus deixebles... Després prengué una copa, digué l'acció de gràcies i els la donà tot dient... » (Mt 16,26-27).

Les fórmules «digué la benedicció» i «digué l'acció de gràcies» remetent a una de les accions litúrgiques més importants del judaisme: la pregària abans de menjar (*birkat ha-motzi*) i després de dinar (*birkat ha-matzon*), que consisteix en el reconeixement dels béns de la terra -dels quals el pa i el vi són la part pel tot- la benevolència de Déu, creador i redemptor que té cura d'ells i els transforma en dons.

Aquesta pregària, que s'obre amb la *birkat ha-motzi* (d'origen rabínic) i s'acaba amb la *birkat ha-matzon* (d'origen bíblic, ja que es fonamenta en Dt 8,10), és datada, en els continguts substancials, en el període postexílic (d'ençà del 587 aC) i acompanya sempre cada àpat, fins i tot el pasqual.

Fins i tot en la hipòtesi que Jesús hagués celebrat un sopar de comiat en lloc d'un sopar pasqual, queda el lligam essencial d'allò que ell ha dit i ha fet amb la pregària de benedicció: perquè aquesta acompanya obligatòriament tots els àpats i no només el de Pasqua.

És dins l'horitzó de la benedicció que Jesús ha instituït el memorial de la seva mort i resurrecció, i dins d'aquest mateix horitzó que l'Església el transmet amb la seva «pregària eucarística», al centre de la pròpia litúrgia.

Es pot parlar de séder cristià?

Parlar de séder cristià és ambigu i històricament inexacte i s'hauria d'evitar. També és ambigua i caldria evitar l'expressió «celebració cristiana del séder pasqual»: perquè el séder pasqual pertany a la tradició jueva i només els jueus en són els subjectes celebrants. Tanmateix podria ser correcte parlar de séder pasqual per a comunitats cristianes o bé de celebracions cristianes amb textos del séder pasqual.

En casos com aquests es podran emprar, en el curs d'una pregària o d'una paralitúrgia cristiana, elements textuais o rituals del séder pasqual jueu, inspirant-se en el principi segons el qual, des de sempre, la tradició cristiana ha enriquit la seva litúrgia amb elements de la tradició jueva: des de la lectura de la Torà o dels Profetes fins a la pregària dels Salms. Però ha de quedar ben clar, en casos com aquests, que no es tracta d'apropiar-se del ritu jueu, sinó de redescobrir la pròpia fe a la llum de la tradició jueva a la qual cal obrir-se amb reconeixement.

Un cristià pot celebrar el séder?

Essent com és el ritus constitutiu del judaisme, el séder pasqual pot ser celebrat només pels jueus que en són els subjectes i els destinataris. Tot amb tot, això no vol pas dir que la seva riquesa hagi de quedar tancada als cristians.

L'ideal fóra participar en un séder pasqual invitat per amics jueus en la seva casa. Hom seria així veritablement «hoste» de la tradició i de la fe jueva a la qual l'Església està lligada a nivell mateix de la pròpia identitat.

En canvi, entre cristians només no es tractarà de celebrar el séder, ans de reflectir-hi, estudiar-ne i aprofundir-ne el text, en una «escolta» plena de respecte i reconeixement.

En aquest cas, una hipòtesi fóra invitar en el propi grup o comunitat un rabí, o un jueu observant, això vol dir una persona verament competent, bo i demanant-li de compartir la seva experiència i la seva lectura de séder pasqual: textos, ritus, simbolismes i història.

Si, pel que sigui, no hi pogués haver la presència d'un rabí, els cristians poden atansar-se sols o en grup al séder pasqual bo i estudiant-ne l'estructura, llegint-ne els textos i expli-

cant-ne els ritus, amb l'ajut d'una persona sensible i experta. Està clar que en casos com aquests, no es pot parlar de celebració del séder pasqual, sinó d'un seu estudi en clau pedagògica i didàctica.

Conclusió

Per a conèixer el séder pasqual no n'hi ha prou amb llegir-ne els textos i comprendre'n els símbols; cal entrar en comunió amb la fe del poble jueu que en el séder ha pres cos i a través d'ell es transmet.

Per això l'actitud cristiana pel que fa al séder pasqual és de compartir la història del poble jueu, tot aprofitant el do incomparable de ser «hostes» de la seva «casa» i redescobrint «el vincle» que ens uneix a aquest poble, tal com afirma el començament del *Nostra Aetate* 4 (Concili Ecumènic Vaticà II).

Bibliografia

Ritual de l'Hagadà de Pasqua. La Celebració del Sopar Pasqual Jueu, a cura de Pere Casanel·las i Jordi Gendra, amb un epíleg de Carlos Benarroch. Ed. Claret 1997.

IGNASI RICART FÀBREGAS

Prevere claretia,

Professor de la Facultat de Teologia de Catalunya

El Bon Pastor
Revista per a preveres
